

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS
DE VLAAMSE MINISTER VAN WERK, ECONOMIE, INNOVATIE EN SPORT

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Duaal Leren

EEN VOLWAARDIGE KWALIFICERENDE LEERWEG

Conceptnota

A. INLEIDING : DUAAL LEREN EN WERKPLEKLEREN – kader en definitie

Het Vlaams Regeerakkoord 2014-2019 vermeldt zowel in het luik Werk als Onderwijs: *“Samen met het beleidsdomein onderwijs/werk creëren we een geïntegreerd duaal stelsel van leren en werken, dat beleidsmatig en maatschappelijk als gelijkwaardig wordt beschouwd met alle andere vormen van secundair onderwijs en dat perspectief biedt voor jongeren én ondernemers.”* Bovendien zijn de Beleidsnota's van Onderwijs en Werk identiek op vlak van 'geïntegreerd duaal stelsel van leren en werken' :

- 1) Leren en Werken wordt als volwaardige leerweg in het groter geheel van onderwijs met arbeidsfinaliteit geïntegreerd. Elke arbeidsmarktrijpe jongere heeft er een concrete werkervaring. De leercomponent zal er sterker dan nu gecombineerd worden met en afgestemd worden op de werkplekervaring en is dus onlosmakelijk met de werkervaring verbonden. De jongere die succesvol de werkervaring en de leercomponent doorloopt, verwerft een onderwijskwalificatie. In het nieuwe duaal stelsel van leren en werken kunnen ook relevante deelkwalificaties verworven worden, die bijdragen aan een duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt.
- 2) Leerplichtige jongeren die (nog) niet arbeidsrijp zijn, krijgen een specifiek aanbod vanuit onderwijs. Dat kan een instap zijn in een maatwerktraject in een onderwijs-welzijnskader of een tijdelijk traject binnen een gesimuleerde werkomgeving. Dat laatste kan gebeuren in samenwerking met Werk-actoren.
- 3) De overdracht van het industrieel leerlingwezen in het licht van de zesde staatshervorming biedt de kans om in nauw overleg met de betrokken stakeholders (sociale partners, Onderwijs- en Werk-actoren) werk te maken van geïntegreerd duaal stelsel van leren en werken. De rollen en verantwoordelijkheden dienen hiervoor goed te worden uitge-

klaard. Voor wat betreft jongeren onder het leerplichtstelsel blijft Onderwijs eindverantwoordelijk doorheen heel het traject. Op het terrein zijn dit de scholen, Syntra, bedrijven en organisaties die instaan voor de trajecten. Syntra Vlaanderen staat in voor de regie over de werkcomponent. De regisseur zorgt ervoor dat scholen en arbeidsmarktactoren de juiste leerling en de juiste werkplek bij elkaar kunnen brengen. De screening van de arbeidsmarktrijpheid gebeurt door de relevante arbeidsmarktactoren na een neutrale toeleiding.

- 4) De concrete doelstellingen voor het nieuw duale stelsel van leren en werken zijn:
- Verbetering van de screening en toeleiding;
 - Vereenvoudiging en harmonisatie van de overeenkomsten en statuten van de jongeren
 - Vereenvoudiging van de incentives voor leerondernemingen;
 - Versterken van de sectorale aanpak;
 - Uniforme regeling voor de erkenning en kwaliteitsborging van de leerondernemingen
 - De regeling van de trajectbegeleiding (in zijn verschillende facetten);
 - Versterking van de matchingsprocessen en de leertijd.

Duaal Leren is een bijzondere vorm van **Werkplekleren**, waarbij Werkplekleren een ruimer concept is : werkplekleren is de plaats waar onderwijs en werk elkaar treffen, beide leercontexten zijn cruciaal in het leerproces en versterken elkaar. Via werkplekleren biedt men een **krachtige leeromgeving** die erop gericht is algemene én beroepscompetenties in een arbeidssituatie aan te leren. Werkplekleren bestaat in theorie en praktijk onder verschillende namen en vormen, zoals altemnerend leren, individuele praktijklessen, stages, afwisselend leren en werken, duaal leren, leerwerkopleidingen, leerlingplaatsen, groepspraktijken. Deze vormen variëren zowel in duur als in omvang, organisatie, locatie, actoren. Toch gaan ze allemaal over het aanleren en toepassen van competenties in reële werksituaties. Werkplekleren biedt voor de betrokken partijen (onderwijsverstrekker, lerende, bedrijf/arbeidsmarkt) heel wat voordelen op korte en lange termijn, tenminste als het kwaliteitsvol gebeurt.

Ook binnen de Europese commissie staat werkplekleren (work based learning) al verschillende jaren in de schijnwerpers¹. Niet zelden wordt werkplekleren - of een onderdeel daarvan de leerlingplaatsen (apprenticeships) - naar voor geschoven als een krachtig instrument in de strijd tegen de jeugdwerkloosheid². Leerlingplaatsen vormen trouwens een belangrijk element van de Jeugdggarantie³.

¹ In het Bruggecommuniqué dat we afspraken tijdens het Belgisch voorzitterschap van de EU (The Bruges Communiqué on enhanced European Cooperation in Vocational Education and Training for the period 2011-2020, Communiqué of the European Ministers for Vocational Education and Training, the European Social Partners and the European Commission, Bruges, 7 December 2010: review of the strategic approach and priorities of the Copenhagen process for 2011-2020) is het bevorderen van werkplekleren in het initieel beroepsonderwijs een belangrijke doelstelling op de korte en de middellange termijn.

² Met de European Alliance for Apprenticeships (Leipzig, juli 2013) of de Europese Alliantie voor leerlingplaatsen. Het voornemen van de Commissie om een Europese alliantie voor leerlingplaatsen op te zetten werd aangekondigd in het kader van haar initiatief Een andere kijk op onderwijs (zie IP/12/1233) en het werkgelegenheidspakket voor jongeren (zie IP/12/1311 en MEMO/12/938). De Europese Raad van 7 en 8 februari 2013 heeft de Commissie uitgenodigd de alliantie op te zetten als onderdeel van de maatregelen tegen jeugdwerkloosheid. De alliantie vormt ook een belangrijk onderdeel van de mededeling van de Commissie "Samen aan de slag voor de jongeren in Europa" van 19 juni.

³ Jongerengarantie heeft de Commissie in december 2012 als onderdeel van het werkgelegenheidspakket voor jongeren voorgesteld en is in april 2013 door de Raad goedgekeurd.

Hoewel uit de discussies ook in Europees verband duidelijk is dat werkplekleren pas kan slagen indien onderwijs en werk de handen in elkaar slaan, kan er geen algemene formule worden vooruitgeschoven voor de meest aangewezen vorm van werkplekleren en de aard van de samenwerking. De wijze waarop de lidstaten werkplekleren vorm geven en de aard van de samenwerkingsverbanden die ze daarvoor opzetten, worden best ingebed in de nationale context en zijn afhankelijk van de organisatie en werking van zowel onderwijs als werk en de traditie van samenwerking tussen beide. Vanuit de gedeelde bevoegdheid onderwijs – werk moeten we ook een vernieuwende manier van samenwerken durven te overwegen. Algemene consensus heerst dat de realisatie van werkplekleren als krachtige leeromgeving enkel kan indien onderwijs en werk sterk samenwerken vanuit hun respectieve expertise en verantwoordelijkheden. De realisatie van werkplekleren staat immers voor een aantal cruciale uitdagingen.

In de Codex Secundair Onderwijs⁴ wordt Werkplekleren als volgt omschreven : *“leeractiviteiten die gericht zijn op het verwerven van algemene en/of beroepsgerichte competenties, waarbij de arbeids-situatie de leeromgeving is”*. De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) hanteert een zeer gelijklopende definitie : *“ Leeractiviteiten die gericht zijn op het aanleren en toepassen van algemene, arbeids- en beroepsgerichte competenties in een arbeidssituatie die een leeromgeving is.”*⁵

In deze beide definitie zijn een aantal aspecten van belang:

- Het moet gaan om **leeractiviteiten**. De activiteiten die leerlingen uitvoeren, hebben dan ook als eerste doel het verwerven van competenties en moeten gekaderd worden in de kwalificatie(s) die de jongeren geacht worden te verwerven. Er kunnen zowel algemene competenties (sleutelcompetenties) als beroepsgerichte competenties verworven worden die de leerling voorbereiden te functioneren op de arbeidsmarkt.
- Spreken van werkplekleren is slechts mogelijk indien de **leeromgeving een arbeidssituatie is**. Werkplekleren vindt dus plaats buiten de werkateliers van de onderwijsverstrekker.

Binnen de huidige richtlijnen werkplekleren voor het voltijds secundair onderwijs neemt werkplekleren een aantal vormen aan, waarvan het onderscheidende criterium op de eerste plaats **het al dan niet vergoed karakter is van de werkervaring**. In stages is er geen leervergoeding en in alternerende systemen, de leertijd of leren en werken is er wel een leervergoeding voorzien. Binnen de diverse vormen kan dan nog onderscheid gemaakt worden in functie van de mate waarin de leeractiviteit de deelname aan het arbeidsproces omhelst. We beschouwen werkplekleren daarbij als een **continuüm**, gaande van observaties over stages tot duaal leren. De vorm en het volume werkplekleren zullen variëren in functie van de vooropgezette leerdoelen waaronder de te bereiken beroepskwalificaties en de beginsituatie van de leerling. Zo zal een leerling over een aantal startcompetenties moeten beschikken om te starten in een duaal traject. Terwijl bedrijfsbezoeken zich aan het ene uiterste van het continuüm bevinden, staat **duaal leren** aan het andere uiterste. Duaal leren is een doorgedreven vorm van werkplekleren, waarbij de leer- en werkcomponent een geïntegreerd traject vormen. **In het Duaal Leren wordt de hoofdmoot van de te verwerven competenties in een arbeidssituatie aangeleerd.** In het volgende deel van de nota focussen we op duaal leren.

⁴ Codex Secundair Onderwijs, art. 130 §1

⁵ SERV, Werkplekleren: creativiteit en passie in het leerproces, 23 november 2011.

B. DUAAL LEREN : EEN VOLWAARDIGE KWALIFICERENDE LEERWEG

Doelstellingen.

Opwaardering. De ambitie is een geïntegreerd duaal stelsel van leren en werken, dat beleidsmatig en maatschappelijk als gelijkwaardig wordt beschouwd met alle andere vormen van secundair onderwijs en dat perspectief biedt voor jongeren én ondernemers. Het Duaal Leren wordt dus uitgebouwd als een volwaardige leerweg die tot doelstelling heeft te leiden naar een onderwijskwalificatie. De jongeren die zijn onderwijskwalificatie behaalt moet in staat zijn vlot door te stromen naar de arbeidsmarkt en/of door te stromen naar het hoger onderwijs (bv. HOB5 of professionele bachelor) net zoals andere jongeren secundair onderwijs. De jongere wordt voor het grootste deel opgeleid op de werkplek, waaraan hij ook tijdens zijn leerproces bijdraagt. We kunnen dus spreken van win-win voor jongere en onderneming én een win voor de school die haar aanbod vernieuwd ziet.

Het nieuwe duaal leren zelf situeert zich in de 3de graad van de arbeidsmarktgerichte richtingen in het Beroeps- en Technisch Onderwijs, met inbegrip van de 7e specialisatiejaren en de Se-n-se-opleidingen, waar het Werkplekleren nu reeds een substantieel deel van uitmaakt. De jongere die zijn kwalificatie via een opleiding Duaal Leren behaald heeft, moet uiteraard ook kunnen doorstromen naar het Hoger Onderwijs, net zoals andere jongeren met een diploma Secundair Onderwijs. De jongeren die instappen in het Duaal Leren maken hiervoor een positieve keuze, die voortvloeit uit een goede schoolloopbaan-, studie- en beroepskeuzebegeleiding. We verduidelijken dus de lat voor duaal leren en leggen ze hoger.

Gericht op arbeidsmarktaandeelname. De omschakeling van het huidig stelsel van leren en werken tot duaal leren impliceert dat er effectief wordt voorzien in arbeidsdeelname in het normaal economisch circuit voor de leerlingen, eventueel voorafgegaan door een brugproject. In het huidige stelsel is enkel in de Leertijd een effectieve arbeidsdeelname voor elke jongere voorzien. In het huidige DBSO, dat voor een groot deel met jongeren werkt die niet arbeidsrijp zijn, wordt de arbeidsdeelname in mindere mate gerealiseerd. Het nieuwe Duaal Leren voorziet een werkervaring voor elke arbeidsrijpe jongere. Daarvoor zal het noodzakelijk zijn jongeren die nog net niet arbeidsrijp zijn voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Brugprojecten richten zich op deze jongeren die al wel quasi arbeidsrijp en arbeidsbereid zijn, maar nog (net) niet over de nodige arbeidsattitudes en vaardigheden beschikken.

De niet-leerplichtige jongeren die werkzoekend zijn vallen onder de verantwoordelijkheid van de arbeidsmarktregisseur. De arbeidsmarktregisseur werkt hiervoor samen met de relevante partners, w.o. Onderwijs. Het Tweede Kans-Onderwijs en de Beroepskwalificerende trajecten in het Volwassenonderwijs behouden tenvolle hun opdracht.

Wanneer de jongere noch arbeidsrijp, noch arbeidsbereid is en ook niet over de nodige competenties beschikt, is een instap in het duaal leren niet mogelijk.

Onderwijs- en zorgtrajecten

Leerplichtige jongeren die niet arbeidsrijp zijn, krijgen een specifiek aanbod vanuit onderwijs. Dat kan naast les volgen in het voltijds onderwijs ook een instap zijn in een maatwerktraject in een onderwijs-welzijnskader of een tijdelijk traject binnen een gesimuleerde werkomgeving.

Ook vandaag zorgt Onderwijs ervoor dat voor deze leerlingen die niet arbeidsrijp of niet terecht kunnen in voltijds leren, er aangepaste trajecten zijn zoals de voortrajecten of persoonlijke ontwikkelingstrajecten. Het traject is aangepast aan die leerlingen die meer tijd nodig hebben om het basisniveau van vorming te halen waarbij een flexibel, individueel gericht begeleidingssysteem van groot belang is.

Voor deze jongeren moet terug aansluiting met voltijds leren, maar zeker ook met duaal leren, - eenmaal ze over voldoende arbeidsrijpheid beschikken- mogelijk blijven. We zijn er immers van overtuigd dat vóór jongeren die schoolmoe, maar niet leermoe zijn, het werkplekleren een belangrijke incentive is (krachtige leeromgeving) om terug kwalificaties te willen en kunnen verwerven. We verbeteren deze programma's in samenspraak met Welzijn. De uitwerking van deze programma's maakt geen deel uit van de conceptnota Duaal Leren.

In het kader van de 6de Staatshervorming wordt Vlaanderen bevoegd voor het **Industriële Leerling-wezen**. Dit stelsel kent vandaag een sectorale inbedding. Het zijn de sectorale sociale partners die via de paritaire leercomités instaan voor de erkenning van de bedrijven, de uittekening van de trajecten, de attestering van de jongeren. Nu de bevoegdheid overgeheveld wordt, kunnen we een meer geïntegreerde werking uitbouwen tussen onderwijs, werk en de sectoren en van de gelegenheid gebruik maken het stelsel te moderniseren. Bovendien zorgt een integratie voor een opening naar een intersectorale werking waar wenselijk.

C. BOUWSTENEN VOOR HET NIEUWE DUALE LEREN

1) Duidelijke verantwoordelijkheden en een sterk partnerschap Onderwijs en Werk

De realisatie van het Duaal Leren veronderstelt een intense samenwerking van onderwijs, vorming en werk op verschillende vlakken en verschillende niveaus, doch elk vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid.

Onderwijs is verantwoordelijk voor het systeem dat de jongere in staat stelt zijn onderwijskwalificatie te behalen en Onderwijs is eindverantwoordelijke voor het leertraject van de leerplichtige jongere doorheen heel het traject dat moet leiden tot diverse kwalificaties of deelkwalificaties. In het kader van het Duaal Leren zal de onderwijskwalificatie ook 1 of meerdere beroepskwalificaties omvatten.

Werk is via Syntra Vlaanderen regisseur over en verantwoordelijke voor de werkcomponent als onderdeel van het leertraject. De beleidsnota's omschrijven deze regietaak als volgt : "De regisseur (Syntra Vlaanderen) zorgt ervoor dat scholen, arbeidsmarktactoren en ondernemingen de juiste leerling en de juiste werkplek bij elkaar kunnen brengen".

De regie inzake de werkcomponent impliceert onder meer :

- De erkenning van de leerondernemingen
- Betrokkenheid bij de inhoud van de standaard-trajecten

- Binnen het geïntegreerd kwaliteitskader, de concretisering en de organisatie van het kwaliteitstoezicht op de werkplek
- Kwaliteitsbevorderende initiatieven stimuleren ten behoeve van de leerondernemingen
- Participatie van de leerondernemingen aan de evaluatie en attestering van de jongere bevorderen

Voor de werkzoekende jongere is Werk de regisseur over het traject naar werk.

Het is echter de **gedeelde verantwoordelijkheid** van onderwijs, vorming en werk ervoor te zorgen dat de competenties uit de beroepskwalificatie ook effectief behaald worden. Dit kan o.m. gerealiseerd worden doordat de kwaliteitsborging kadert binnen het geïntegreerd kwaliteitskader van de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk.

De uitdaging is voor alle actoren een eenduidig en helder systeem van werkplekieren te realiseren. De **overheid** zorgt er enerzijds voor dat het algemeen kader voor werkplekieren wordt vastgelegd en centraal de nodige engagementen worden gemaakt en zorgt anderzijds voor **voldoende ruimte voor de lokale invulling** daarvan. Zo is de school eindverantwoordelijk voor het leertraject en is de onderneming verantwoordelijk voor een kwaliteitsvolle leeromgeving op de werkvloer. Dit veronderstelt de nodige synergiën op het centrale en het lokale niveau die ervoor zorgen dat scholen en bedrijven/ondernemingen elkaar vinden.

2) Duaal Leren leidt tot een kwalificatie

Doel van het stelsel is het kwalificeren van de jongere volgens de Vlaamse kwalificatiestructuur. Een nieuw stelsel Duaal Leren mikt op een **volledige kwalificatie** : we ambiëren voor elke jongere een onderwijskwalificatie. Indien dat niet haalbaar is, is het minimum dat we willen afleveren een erkende beroepskwalificatie of een deelcertificaat. Binnen Duaal Leren is het dus niet uitgesloten dat jongeren kunnen uitstromen met een erkende beroepskwalificatie op zak, zonder een onderwijskwalificatie. Ten slotte is het van belang dat Duaal Leren **niet enkel leidt tot een startkwalificatie**, maar dat vanuit deze leerweg alle kansen open blijven om de **leerladder** te beklimmen en de jongere bijvoorbeeld kan doorstromen naar Hoger Onderwijs. We moeten in dit verband ook nagaan hoe arbeidsrijpe BUSO-jongeren kunnen participeren in het Duaal Leren. Duaal Leren is een leerweg die niet bij voorbaat gekoppeld is aan één VKS-niveau. In overleg tussen onderwijs en de betrokken sector wordt onderzocht welke arbeidsmarktgerichte onderwijskwalificaties via Duaal Leren verworven kunnen worden.

3) Leertrajecten op Maat

Het duale traject is een geïntegreerd traject waarbij algemene vorming, beroepsgerichte vorming en werkervaring naadloos op elkaar aansluiten en een geheel vormen, niettegenstaande ze alle duidelijk herkenbaar zijn.

Voor de organisatie van de duale trajecten denken we aan de uittekening van standaard-trajecten die voor een bepaald traject de verhouding bepalen van de algemene vorming, beroepsgerichte

vorming en werkervaring. Dit gebeurt binnen in een partnerschap tss Onderwijs en Werk (zie punt 5). Op basis van deze standaard-trajecten kunnen school en onderneming het concrete leertraject, aangepast aan en op maat van de concrete situatie vorm geven. Gelet op het vernieuwende karakter van dit voorstel willen we hierover goed overleggen met de betrokkenen.

De klassenraad kan op het einde van de 2de graad ⁶een positief advies uitbrengen om een jongere te laten instromen in een Duaal Leertraject. Aangezien binnen het Duaal Leren de jongeren geconfronteerd worden met de verwachtingen die werkgevers hebben ten aanzien van werknemers, is het belangrijk dat in de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs leerlingen kennis van het arbeidsmarktgebeuren en van loopbaancompetenties opdoen.

Voor elke jongere in het Duaal Leren wordt er dan een leertraject opgemaakt dat zowel de component algemene vorming als de component werken bevat. Het is de onderwijsverstrekker die hiervoor verantwoordelijk is. De voorbereiding van de jongere op de arbeidsmarkt maakt hiervan integraal deel uit.

Op basis van een sollicitatieprocedure wordt de match gemaakt tussen de leerling en de onderneming. Een positief advies van de klassenraad kan hiervoor de eerste aanzet zijn. In een volgende stap wordt dan het individueel leertraject verder uitgetekend, bestaande uit een leercomponent binnen de onderwijsverstrekker en werkcomponent binnen de onderneming. Het leertraject wordt uitgewerkt onder verantwoordelijkheid van de betrokken onderwijsverstrekker, in overleg met de jongere uiteraard en in samenwerking met de Werkactoren, hetzij de onderneming hetzij een vertegenwoordiger die optreedt namens de werkgever. Het uitgangspunt blijft de verwerving van de onderwijskwalificatie of indien dat niet realiseerbaar is, een beroepskwalificatie.

Warme overdracht. Er wordt in het kader van het leertraject niet enkel zorg gedragen voor de warme overdracht van de jongere naar de arbeidsmarkt maar ook in geval de jongere (tijdelijk) niet voldoet op de werkplek wordt voorzien in een vlotte overgang naar een aangepast opleidingstraject. Een warme overdracht voorzien we ook tussen de verschillende trajecttypes binnen de matrix.

Flexibele trajecten. Een jongere moet in de toekomst zijn of haar traject Duaal Leren op verschillende manieren kunnen invullen (bij één of meerdere bedrijven, (cross)-sectoraal) en gericht op een of meerdere beroepskwalificaties. Er wordt evenwel een pakket van basiscriteria (standaard-traject) vastgelegd, in functie van operationele haalbaarheid en in functie van de bescherming van de leerling. De werkregie faciliteert in overleg met de onderwijsverstrekkers en de sectoren de uitvoering van deze flexibele trajecten.

Inhoudelijke alternering. Binnen een nieuw systeem van Duaal Leren is een inhoudelijke alternering cruciaal. Dit betekent dat wanneer een jongere instapt in een bepaald leertraject, hij of zij ook tewerkgesteld wordt binnen één of meerdere onderneming(en) binnen gerelateerde sectoren om de opleidingstraject te realiseren.

4)

Vertrekken vanuit arbeidsmarktrijsheid

⁶Met inbegrip van einde opleidingsfase binnen buso OV3

Binnen het nieuwe Duaal Leren willen we geen zware screeningsbatterij opstarten vanuit de overheid. We vertrekken van een **sollicitatieprocedure in de onderneming** waar nodig met **ondersteuning** voor jongere en/of onderneming en deel uitmakend van zijn of haar leertraject.

Op basis van de sollicitatie wordt het leertraject verder uitgetekend. We vertrekken dus niet van een doelgroepbenadering maar van de behoeften van de individuele jongere. Waar nodig wordt bijgevolg rekening gehouden met bijzondere noden van de jongere (bv: handicap).

5) Partnerschappen 'Duaal Leren'

In opvolging van de huidige PLC's wordt op Vlaams niveau een '**Partnerschap Duaal Leren**' opgezet dat als draaischijf fungeert voor het Duale Leren en waarvan Syntra-Vlaanderen de motor is. Dit partnerschap wordt gevormd door de sociale partners en de Onderwijsverstrekkers, Syntra-Vlaanderen vanuit haar regie-rol, aangevuld met VDAB en de beide departementen. Dit Partnerschap Duaal Leren wordt ingebed in de schoot van Syntra-Vlaanderen vanuit haar regie-rol.

Waar mogelijk fungeren er **sectorale partnerschappen**, - met dezelfde samenstelling- waarbij opleidingsfondsen een trekkende rol kunnen spelen. We zijn ervan overtuigd dat een sectorale aanpak belangrijk is voor de concretisering van het Duale Leren. Bij afwezigheid van een sectoraal partnerschap fungeert Syntra-Vlaanderen als trekker.

De partnerschappen hebben binnen het afsprakenkader van het Partnerschap 'Duaal Leren' volgende concrete opdrachten :

- Erkenning van de leerondernemingen
- Uittekenen van de standaard-trajecten
- Actieve rol in de kwaliteitsbewaking en –bevordering van de ondernemingen (bv. opleiding van mentoren)
- Actieve rol in de organisatie van aanspreekpunten voor ondernemingen
- Rol in de ondersteuning bij de ontwikkeling en uitvoering van kwaliteitsvolle trajecten

6) Versterking van de Matchingsprocessen met het oog op de Garantie op Werkervaring

Lokaal zullen scholen op zoek gaan naar geschikte werkplekken voor leerlingen in arbeidsmarktgerichte studierichtingen. Veel goede praktijkvoorbeelden stellen dat het beleidsvoerend vermogen van directies rond werkplekklaren en directe contacten met ondernemingen belangrijke succesfactoren zijn. De Syntra vzw's en de centra voor deeltijds onderwijs die een goede invulling kennen van de component werkplekklaren of de scholen voor voltijds secundair onderwijs die een groot aandeel leerlingen laten werkplekklaren, kennen een goede inbedding in – en afstemming met de lokale arbeidsmarkt en een actief netwerk tussen de school/directie/trajectbegeleider/stagecoördinator of praktijk-coördinator en lokale ondernemers. We ondersteunen de scholen om hun beleidsvoerend

vermogen te versterken waar mogelijk. We zullen ook nagaan hoe we binnen de scholen, de aanpak, visie en het vormgeven van het werkplekleren kunnen stimuleren.

Onderwijs en Werk zijn samen verantwoordelijk om elke arbeidsrijpe jongere in het nieuwe Duale Leren een werkervaring te garanderen. Als overheid engageren we ons de realisatie en invulling van de werkervaring op het terrein mogelijk te maken door initiatieven uit te werken die deze directe contacten en wisselwerking tussen onderwijsverstrekkers en ondernemingen bevorderen. Een databank met werkplekken en een faciliterende schakel kunnen waardevol zijn voor de regionale en sectorale afstemming van vraag en aanbod voor werkplekleren. Voor deze databank doen we een beroep op de bestaande databanken van VDAB die we specifiek uitbreiden met een luik voor werkplekken in het kader van Duaal Leren. Deze faciliterende schakel situeert zich bij voorkeur op het kruispunt van een sectorale en regionale aanpak. Voor onderwijsverstrekkers is het immers noodzakelijk dat men beroep kan doen op een netwerk van ondernemingen, die werkplekplaatsen aanbieden.

We maken daarom werk van de uitbouw van een **sterke faciliterende schakel** tussen de onderwijsverstrekkers, de concrete ondernemingen, de overheid en de sectoren. Doelstelling daarvan is gedifferentieerd maatwerk voor jongeren en ondernemingen op verschillende vlakken mogelijk te maken, het faciliteren van excellente samenwerking tussen alle partijen op het terrein en aansluiting te vinden met de sectorale en regionale arbeidsmarkt. Sectoren zijn hierbij een bevoorrechte partner. Dit vereist een structuur die voldoende neutraal is t.a.v. onderwijsverstrekkers en ondernemingen.

7) Kwaliteit van de Duale Trajecten

Voorzien in een voldoende en divers aanbod van werkplekleren zal niet volstaan om het aanleren van competenties in arbeidsmarktgerichte studierichtingen te optimaliseren : om ondernemingen uit te bouwen tot krachtige leeromgevingen is het nodig het accent eveneens op de kwaliteit van werkplekleren te leggen.

Kwaliteit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Onderwijs en Werk. Hiertoe maken ze afspraken in een gemeenschappelijk referentiekader.

Onderwijs zal via een verbeterde studiekeuzebegeleiding, een kwaliteitsvolle invulling van de component leren, goed opgeleide leerkrachten en trajectbegeleiders instaan voor gemotiveerde en competente leerlingen die instromen in arbeidsmarktgerichte studierichtingen waarin werkplekleren een belangrijke rol speelt.

Op basis van de onderwijskwalificaties kunnen onderwijsverstrekker en ondernemingen afspraken maken over de competenties die de leerlingen hetzij in de werkcomponent verwerven hetzij leercomponent (die ook op de werkplek kan plaatsvinden) moeten verwerven en welke plaats die innemen in het geheel van de onderwijskwalificatie.

Niet alleen moeten werkafspraken worden gemaakt over de competenties die dienen verworven te worden. Het is ook belangrijk dat onderwijsverstrekkers en ondernemingen afspraken maken over

hoe dit **leerproces** wordt opgevolgd en geëvalueerd. Een onderwijsverstrekker die leerlingen laat werkplekleren, is verantwoordelijk voor de opvolging van de leerlingen en hun leerproces binnen de onderneming.

Wat de **evaluatie** van het leertraject betreft staan school en onderneming gezamenlijk in voor de evaluatie van het duale leertraject. Daarbij heeft de klassenraad eindverantwoordelijkheid voor de evaluatie van de jongere. We versterken de betrokkenheid van de onderneming bij de evaluatie van de werkcomponent van het leertraject van de jongere. Dit kan bv. door de ondernemer te laten participeren aan de klassenraad, vanuit zijn ervaring met de betrokken jongere. Ook kan de invoering van een praktijktest hieraan bijdragen.

Centraal zijn ook afspraken nodig over de wijze waarop de trajectbegeleiding vorm moet krijgen, waarbij de nodige aandacht wordt geschonken aan het beperken van de administratieve lasten voor de ondernemingen, in het bijzonder de KMO's en voor de onderwijsverstrekkers. Op basis van die centrale afspraken kunnen onderwijsverstrekkers en ondernemingen dan zelf verdere invulling geven aan hun respectieve rollen.

Binnen het geïntegreerd kwaliteitskader van Onderwijs en Werk behoort de kwaliteitsborging van de **werkcomponent** tot de verantwoordelijkheid van het beleidsdomein Werk. Binnen de contouren van dit referentiekader bevordert en bewaakt Werk de kwaliteit van de werkcomponent, in het bijzonder de werkplekken en de erkenning van de bedrijven en het toezicht erop. Dit kan onder voorwaarden gedelegeerd worden naar de Partnerschappen Duaal Leren.

Die kwaliteitseisen zullen worden ingevuld vanuit een realistisch beeld op de arbeidscontext en zonder inhoudelijk in te grijpen in hoe het werkplekleren wordt opgezet door de school en onderneming. Deze minimale eisen kunnen inhouden dat onderwijsverstrekkers in staat moeten zijn aan te tonen hoe de doelstellingen gerealiseerd worden. De kwaliteitsborging en -controle moet ook in lijn zijn met de in Onderwijs en in Werk gangbare modellen en voor de verstrekkers haalbaar zijn.

Een belangrijk element op vlak van de kwaliteit van het Duaal Leren is de erkenning en kwaliteitsborging van de **leerondernemingen**. Het valt onder de verantwoordelijkheid van Werk dat de onderneming die instaat voor het werkplekleren aan bepaalde kwaliteitsvereisten voldoet. De onderwijsverstrekker kunnen dus terugvallen op een algemeen kwaliteitskader van ondernemingen door middel van hun erkenning. We gaan na hoe deze erkenningsregeling zich verhouden kan tot het ruimere kader voor werkplekleren bv. voor stages. Belangrijk is dat de erkenning in de toekomst niet enkel rekening houdt met bepaalde vaste kwaliteitskenmerken, maar vooral aangeeft dat de onderneming in staat is om een kwalitatief leertraject aan te bieden. Hierbij is een nauwe samenwerking tussen de werkregie en onderwijs nodig in een partnerschap met sectoren. Essentieel in een kwaliteitsbenadering is de rol van een begeleider of stagementor op de werkplek essentieel. Hij/zij begeleidt de leerling, geeft duidelijke uitleg, voorbeelden, instructies en evalueert de leerling op de werkvloer. Daarvoor zou een aanvullende opleiding noodzakelijk kunnen zijn. We gaan na of doordachte incentives op maat van respectievelijk grote en kleine ondernemingen kunnen bijdragen tot een verhoging van de kwaliteit.

8) Een eenduidig statuut

De overheveling van het ILW/BIO Leren en Werken van het federale niveau naar de gemeenschappen wordt aangegrepen als hefboom de verschillende bestaande types van leerovereenkomsten transparanter en tevens aantrekkelijker te maken. We moderniseren en moduleren de bestaande statuten in functie van een geïntegreerd duaal stelsel van leren en werken.

We zullen deze modernisering aangrijpen om de diversiteit aan statuten en systemen waar mogelijk zoveel mogelijk te vereenvoudigen. We zien daarbij een versterking van de intersectorale invulling van Duaal Leren. Er dient over het principe van de leervergoeding en de modaliteiten ervan nagedacht. We gaan na of en hoe de principes uit het KB van 29 juni 2014 een basis kunnen zijn voor het nieuwe statuut.

Ook vanuit het standpunt van de onderwijsverstrekker streven we naar een vereenvoudiging. We streven naar een gecoördineerde en gelijkwaardige financiële omkadering van de verschillende aanbieders (onderwijs- en werkactoren) binnen het systeem van het Duaal Leren. Via een resultaatgerichte financiering willen we de realisatie van de werkcomponent verhogen.

9) Complexe wetgeving vereenvoudigen en toegankelijk maken

Wanneer de onderwijsverstrekker en ondernemingen gebruik willen maken van werkplekleren, dient de federale welzijns- en arbeidswetgeving gevolgd te worden. De onderwijsoverheid heeft hierbij een dienstverlenende opdracht. We willen de spelregels waarbinnen Duaal Leren kan opgezet worden, verduidelijken door de Vlaamse onderwijsregelgeving samen te lezen met federale welzijns- en arbeidswetgeving. Daarbij staan de veiligheid en bescherming van de jongeren voorop evenals de regeldruk voor de onderwijsverstrekker en ondernemingen. Waar nodig doen we suggesties voor mogelijke vereenvoudiging.

Ook voor ondernemingen zijn er een aantal voorwaarden die in het kader van een correcte naleving van welzijns- en arbeidswetgeving noodzakelijk zijn (risicoanalyses, werkpostfiches, onthaal, geneeskundig onderzoek, persoonlijke beschermmiddelen, het sluiten van een stageovereenkomst). Dit laatste is ook van belang voor het maken van ondubbelzinnige afspraken inzake aansprakelijkheden en verzekering.

D. AANPAK EN VERDERE WERKWIJZE

Met deze conceptnota hebben we de contouren aangegeven voor een structurele hervorming van Leren en Werken tot een geïntegreerd stelsel Duaal Leren en Werken vanuit een brede visie op Werkplekleren in Onderwijs. Duaal Leren wordt een volwaardige kwalificerende opleiding.

We zijn er ons van bewust dat dit realiseren een v r gaande hervorming impliceert, niet enkel van het systeem Leren en Werken maar dat dit ook implicaties heeft voor het voltijds Secundair Onderwijs. We kunnen deze hervorming dan ook niet los zien van de uitvoering van de Modernisering van

het Secundair Onderwijs en de aansluiting ervan op het Hoger Onderwijs en op de overgang naar de arbeidsmarkt. Toch willen we nu al stappen vooruit zetten, zoals ook beschreven werd in de Beleidsnota's : "... worden nog dit jaar innovatieve en verkennende trajecten opgestart op het terrein om de bovenstaande doelstellingen te concretiseren".

We vragen daarom nu reeds over deze conceptnota over het Duaal Leren het advies van SERV, VLOR en de Raad van Bestuur van Syntra Vlaanderen op korte termijn. In overleg met Onderwijspartners en de sociale partners kunnen we op basis van deze adviezen het concept en de aanpak van de hervorming concretiseren. We richten hiervoor een Werkgroep Duaal Leren op, die samengesteld is uit vertegenwoordigers van de onderwijsverstrekkers, de sociale partners, VDAB, Syntra Vlaanderen, Syntra vzw en de betrokken departementen.

Deze werkgroep heeft als opdracht nog dit schooljaar zoals aangegeven, het concept te concretiseren en concrete innovatieve en verkennende trajecten op te starten op het terrein. Op de eerste plaats willen we het gesprek opstarten met de sectoren en de sociale partners over volgende aspecten die uitwerking behoeven :

- De modernisering van het statuut van de jongere;
- Een eerste selectie van de studierichtingen;
- Het aanbod aan werkplekplaatsen in kader van Duaal leren;
- Opzetten van een databank met werkplekken (obv de VDAB-vacaturebank);
- Uitwerken van de intermediaire structuur;
- De ontwikkeling van een of meerdere versterkte partnerschappen (onderwijsverstrekkers, VDAB, Syntra Vlaanderen, Syntra vzw, sectoren, ondernemingen, ...) die als doel hebben het volledig engagement te realiseren van de arbeidsrijpe jongeren uit een of meerdere regio's
- Het voorbereiden van sensibiliserings- en mobiliseringsacties ten behoeve van het Duaal Leren
- Uitwerken van een resultaatsgericht financieringsmodel
- ...

Waar nodig betrekken we bij de werkzaamheden van deze werkgroep ook de sectoren.

In de loop van het voorjaar kunnen we dan ook kennis nemen van en gebruik maken van de resultaten van het Transnationaal Onderzoek naar Duale Leersystemen in kader van het ESF (Nederland, Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland) en van de lopende evaluatiestudie van het huidige decreet Leren en Werken.

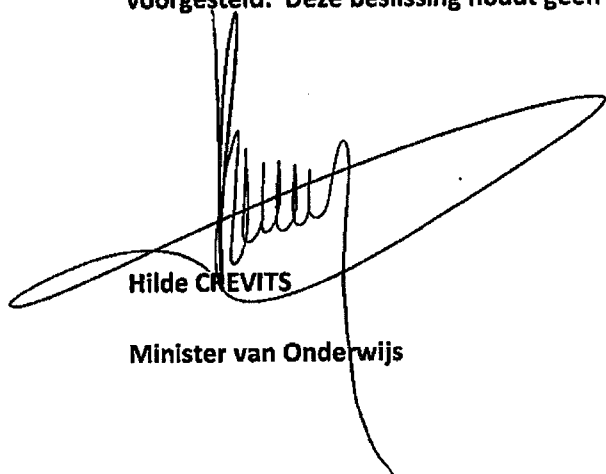
In de implementatie van het nieuwe Duale Leren opteren we alleszins voor een **stapsgewijze invoering van het Duaal Leren** : Onderwijs en Werk spreken bv. gezamenlijk af welke studierichtingen en beroepen in aanmerking komen voor het Duaal Leren. De invoering van het Duaal Leren zal op die manier stapsgewijs kunnen gebeuren. Onderwijsverstrekkers en arbeidsmarktactoren, waaronder sectoren overleggen hierover.

De huidige financiering voor Leren en Werken bestaat uit reguliere onderwijsmiddelen, middelen voor de Leertijd, de omkaderende ESF-middelen, RSZ-kortingen en sectorale middelen. Deze vormen de basis voor de toekomstige financiering.

Langs de zijde van de overheid stuurt een interministerieel comité bestaande uit de ministers van onderwijs en werk deze hervorming aan. Deze legt een concreet concept voor aan de Vlaamse Regering nadat de adviezen ingewonnen zijn.

VOORSTEL VAN BESLISSING

Er wordt ingestemd met deze conceptnota en de aanpak en verdere werkwijze zoals hierboven voorgesteld. Deze beslissing houdt geen budgettaire engagementen in.

Hilde CREVITS
Minister van Onderwijs

Philippe MUYTERS
Minister van Werk